

NORGES HØYESTERETT

Den 17. september 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Endresen og Bårdsen i

HR-2014-01845-U, (sak nr. 2014/1508), straffesak, anke over beslutning:

I.

A

(advokat Sol Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

II.

B

(advokat Arve Opdahl)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

III.

C

(advokat Ole Petter Drevland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning hvor ankene over bevisvurderingen under skyldspørsmålet ble henvist, men hvor de tiltalte også hadde anket over saksbehandlingen i tingretten. Spørsmålet er blant annet om bevisankene og saksbehandlingsankene gjelder "samme forhold", slik at prioritetsregelen i straffeprosessloven § 326 første ledd første punktum får anvendelse.

- (2) Sør-Trøndelag tingrett avsa 6. mai 2014 dom mot syv personer i et sakskompleks vedrørende befatning med dopingmidler mv. Seks av disse ble dømt for overtredelser av blant annet straffeloven § 162 b første og annet ledd jf. fjerde ledd, jf. straffeloven § 60 a, det vil si medvirkning til grov dopingforbrytelse utøvet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe. Domfellelsene omfattet også andre forhold og straffebestemmelser, herunder brudd på legemiddeloven og hvitvasking av utbytte. Fem av de tiltalte ble idømt fengselsstraffer på mellom to og syv år, mens to av de tiltalte ble idømt samfunnsstraff. Samtlige ble også idømt inndragning etter straffeloven §§ 34–35.
- (3) De fem tiltalte som ble idømt fengselsstraff, anket til lagmannsretten. Samtlige anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet for noen av tiltalepostene, og dessuten over andre sider av lagmannsrettens dom. Påtalemyndigheten anket over straffutmålingen for tre av de tiltalte.
- (4) Frostating lagmannsrett avsa 8. juli 2014 beslutning med slik slutning:
- "1. Sak 14-103657AST-FROS:
Bs anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for alle poster i tiltalen henvises til ankeforhandling.**
  - 2. Sak 14-103670AST-FROS:
Cs anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjelder anvendelsen av straffeloven § 60 a, jf. tiltalen post I og II, henvises til ankeforhandling.**
  - 3. Sak 14-103686AST-FROS:
As anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for forholdene i tiltalen post I d og II b og anvendelsen av straffeloven § 60 a, jf. tiltalen post I og II, henvises til ankeforhandling.**
  - 4. Sak 14-103689AST-FROS:
Ds anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjelder anvendelsen av straffeloven § 60 a, jf. tiltalen post I og II, henvises til ankeforhandling.**
  - 5. Sak 14-104452AST-FROS:
Es anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjelder tiltalen post I e nr. 2 henvises til ankeforhandling."**
- (5) Lagmannsrettens beslutning innebar at ankene over bevisvurderingen under skyldspørsmålet ble henvist i sin helhet for samtlige tiltalte, og for fire av disse var dette delvis begrunnet med at ankene omfattet straffeloven 60 a som kunne medføre fengsel i mer enn seks år, slik at de hadde krav på å få ankene behandlet etter straffeprosessloven § 321 tredje ledd.
- (6) For de øvrige ankegrunnene fra de tiltalte og for påtalemyndighetens anke over straffutmålingen, viste lagmannsretten til at disse som utgangspunkt ikke skal behandles når bevisankene henvises, jf. straffeprosessloven § 326 første ledd første punktum. For fire av de tiltalte gjaldt ankene også tingrettens saksbehandling, og lagmannsretten foretok en begrunnet vurdering av om saksbehandlingsankene ga grunnlag for opphevelse av tingrettens dom uten ankeforhandling i medhold av straffeprosessloven § 322, jf. § 326 første ledd annet punktum. Lagmannsretten konkluderte med at det ikke var grunnlag for slik opphevelse.
- (7) Tre av de tiltalte – B, A og C – begjærte prinsipalt tilleggsbeslutning fra lagmannsretten, subsidiært anket de til Høyesterett. Begrunnelsen for begjæringene var at det var feil av lagmannsretten å vurdere saksbehandlingsankene etter straffeprosessloven § 326, blant annet

fordi saksbehandlingsankene ikke gjaldt "samme forhold" som de henviste bevisankene.

- (8) Påtalemyndigheten sluttet seg til begjæringen om tilleggsbeslutning for så vidt gjaldt saksbehandlingsankene fra A og C, men ikke for så vidt gjaldt B.
- (9) Frostating lagmannsrett tok i beslutning 18. august 2014 stilling til begjæringene om tilleggsbeslutning, og konkluderte med at begjæringene ikke tas til følge. Lagmannsretten har deretter oversendt saken til Høyesterett for behandling av de subsidiære ankene.
- (10) A har i korte trekk anført:
- (11) Det er ikke adgang til en slik skriftlig behandling av en saksbehandlingsanke som lagmannsretten har foretatt for forhold som kan medføre mer enn seks års fengsel. Skriftlig behandling av en slik anke kan bare skje etter straffeprosessloven § 333 og skal da avgjøres ved dom, og med vurdering av opphevelse etter straffeprosessloven § 343, som gir et annet vurderingstema enn etter § 326.
- (12) Anvendelsen av straffeprosessloven § 326 er reservert for tilfeller der det er anket over samme forhold når det gjelder skyld og andre ankegrunner. For størstedelen av dommen har A kun anket over saksbehandlingen. Straffeprosessloven § 326 kommer ikke til anvendelse for disse forholdene, og saksbehandlingsanken skal fremmes til ankeforhandling etter straffeprosessloven § 321 tredje ledd.
- (13) Lagmannsrettens bemerkninger om saksbehandlingsanken fremstår som de tre dommernes foreløpige vurderinger før saken er prosedert gjennom muntlige forhandlinger, og har ingen rettslig betydning.
- (14) Det er ikke nedlagt formell påstand, men det er prinsipalt anmodet om at lagmannsretten avsier tilleggsbeslutning etter straffeprosessloven § 53 annet ledd, jf. § 48, subsidiært er det anket til Høyesterett.
- (15) C har sluttet seg til anførselene i anken fra A.
- (16) B har også tiltrådt anførselene fra A, og har for øvrig i korte trekk anført:
- (17) Anken gjelder det forhold at lagmannsretten ikke har opphevet tingrettens dom etter straffeprosessloven § 322 første ledd nr. 1, men kun har henvist anken til realitetsbehandling. Lagmannsretten har lagt feil faktum til grunn for sin avgjørelse, og har bygget på feil saksbehandling eller gal lovanvendelse. Saksbehandlingen medfører at B ikke får en reell ankeprøving.
- (18) Tingrettens hovedforhandling ble gjennomført på en måte som ikke ga mulighet for tilstrekkelig forberedelse, jf. Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 6 nr. 3 bokstav b), fordi det pågikk etterforskning og ble fremlagt nye bevis under hele hovedforhandlingen. Av denne grunn begjærte Bs forsvarer forgjeves utsettelse av hovedforhandlingen. For B fikk det særlig betydning at nye faktiske utdrag kontinuerlig ble fremlagt under sakens gang. Det nye bevismaterialet ble fremlagt på en slik måte at forsvarerarbeidet ble vanskeliggjort.
- (19) Enhver endring til fordel for noen av de domfelte bør også gis anvendelse for B.

- (20) Det er nedlagt påstand om at lagmannsrettens beslutning må oppheves og/eller at saken må få ny behandling i tingretten.
- (21) *Påtalemyndigheten* anførte forut for lagmannsrettens beslutning av 18. august 2014 at begjæringene om tilleggsbeslutning burde tas til følge for A og C, for så vidt gjelder deres anke over saksbehandlingen for de forhold hvor det ikke er anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, idet prioritetsregelen i straffeprosessloven § 326 ikke får anvendelse for disse forholdene.
- (22) For Bs vedkommende anførte påtalemyndigheten at begjæringen om tilleggsbeslutning ikke burde tas til følge, fordi hans saksbehandlingsanke gjelder de samme forhold som hans anke over bevisvurderingen under skyldspørsmålet, og at det derfor var i samsvar med straffeprosessloven § 326 når bevisanken ble henvist og den resterende del av anken ble stilt i bero. Etter lagmannsrettens beslutning av 18. august 2014 om å avslå begjæringene om tilleggsbeslutning, har påtalemyndigheten imøtegått anførslene om saksbehandlingsfeil i tingretten, og har anført at Bs anke til Høyesterett ikke bør tas til følge.
- (23) *Høyesteretts ankeutvalg* ser først på anken fra B.
- (24) B har anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet for samtlige tiltaleposter. Lagmannsretten har i sin beslutning av 8. juli 2014 henvist bevisanken for alle tiltalepostene. Retten har vurdert spørsmålet om det er grunnlag for å oppheve tingrettens dom etter straffeprosessloven § 322 i stedet for å henvise bevisanken, jf. straffeprosessloven § 326 første ledd annet punktum, jf. første punktum. Vilkår for opphevelse uten ankeforhandling etter § 322 første ledd er at lagmannsretten enstemmig finner det klart at dommen bør oppheves. Retten har vurdert de påberopte saksbehandlingsfeil i sin beslutning på side 7 til 10. Begrunnelsen for hvorfor § 322 første ledd ikke er benyttet, er tilstrekkelig, og det er ikke noe uforsvarlig ved konklusjonen. Det er derfor ikke grunnlag for å oppheve lagmannsrettens beslutning om å henvise B bevisanke, som da implisitt innebærer at hans anke over saksbehandlingen er stilt i bero.
- (25) Ankeutvalget ser så på ankene fra C og A. Ankene fra disse reiser helt likeartede problemstillinger.
- (26) Det er anført at lagmannsretten har foretatt en skriftlig behandling av deres saksbehandlingsanker og at det ikke er anledning til dette. Her bemerker utvalget at lagmannsrettens vurdering av om saksbehandlingsankene kan føre frem, er foretatt som ledd i vurderingen av om det er grunnlag for opphevelse etter straffeprosessloven § 326 første ledd annet punktum, jf. § 322 første ledd, i stedet for å henvise bevisankene, jf. her lagmannsrettens beslutning på side 5. Lagmannsretten har ikke avgjort saksbehandlingsankene endelig. Noen feil fra lagmannsretten her foreligger ikke.
- (27) For at prioritetsbestemmelsen i straffeprosessloven § 326 skal få anvendelse, må anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og anken over andre sider ved dommen – her saksbehandlingen – gjelde samme straffbare forhold. Det fremgår uttrykkelig av lovteksten og er også presisert i forarbeidene, se Ot.prp. nr. 78 (1992-1993) side 86. Lagmannsretten har i beslutningen av 18. august 2014 påpekt at det var korrekt å stille saksbehandlingsankene for A og C i bero fordi bevisankene og saksbehandlingsankene gjelder samme forhold.
- (28) Det må være riktig, som lagmannsretten har gjort, å oppfatte saksbehandlingsanken slik at den gjelder samtlige tiltalepunkter. Støtteskrivet for A, som det for C er gitt tilslutning til, viser

dette. Men det er på det rene at bevisanken for de to ikke gjelder alle tiltalepunktene, men er begrenset til noen. Det vil med andre ord si at for noen av tiltalepunktene foreligger det kun saksbehandlingsanker. I utgangspunktet skulle ikke straffeprosessloven § 326 få anvendelse for disse.

- (29) For at det likevel var korrekt å anvende bestemmelsen, har lagmannsretten i beslutningen av 18. august 2014 pekt på at anvendelsen av straffeloven § 60 a ikke kan ses løsrevet fra de underliggende forhold. Det vil – slik lagmannsretten ser det – "være framgangsmåten og omfanget av enkelthandlingene som blir avgjørende for om § 60 a får anvendelse. Etter lagmannsrettens oppfatning vil følgelig saksbehandlingsanken og bevisanken dreie seg om samme forhold. Prioritetsregelen i § 326 får da anvendelse. Det vil da være i strid med denne bestemmelsen å henvise både bevisbedømmelsesanken og saksbehandlingsanken, jf. Rt-2009-471."
- (30) Til dette bemerker utvalget at § 60 a ikke er gitt anvendelse for samtlige tiltaleposter, men kun post I og II, både for A og C. For A gjenstår da post III og IV og for C post III, IV og V hvor straffeloven § 60 a ikke er gitt anvendelse. Utvalget finner også grunn til å peke på at en anke mot bevisvurderingen knyttet til § 60 a ikke behøver å innebære noe angrep på bevisvurderingen knyttet til de underliggende forhold.
- (31) Loven gir en domfelt adgang til å anke over saksbehandlingen selv om skyldspørsmålet ikke angripes. Det er vanskelig å se at en slik ankeadgang kan avskjæres ut fra prinsipper om "rettslig interesse" – slik lagmannsretten er inne på i sin beslutning av 18. august 2014 på side 2.
- (32) Konklusjonen etter dette blir at lagmannsretten må treffe en tilleggsbeslutning for C og A, og der foreta en vurdering etter straffeprosessloven § 321 av ankene over saksbehandlingen fra disse for de tiltaleposter hvor det ikke er anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet. Hvilke poster dette er, fremgår av lagmannsrettens beslutning av 8. juli 2014 side 3 og 4.
- (33) Også tiltalte D har blant annet anket over saksbehandlingen og bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for noen poster. Det fremgår av lagmannsrettens beslutning av 8. juli 2014 side 6 at han for saksbehandlingsanken har gitt sin tilslutning til de synspunkter som ble fremført på vegne av A. Det bør treffes en tilsvarende beslutning for D, jf. straffeprosessloven § 342 tredje ledd.
- (34) Ankeutvalgets kjennelse er enstemmig.

SLUTNING:

1. Anken fra B forkastes.

2. Lagmannsretten treffer en tilleggsbeslutning for C, A og D der det foretas en vurdering etter straffeprosessloven § 321 av ankene over saksbehandlingen fra disse for de tiltaleposter hvor det ikke er anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet.

Clement Endresen
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Riktig utskrift: